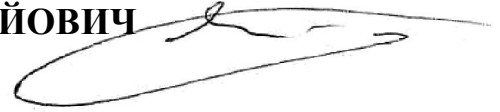

**Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій**

МИХАЙЛОВ МИХАЙЛО СЕРГІЙОВИЧ

УДК [665.013:658.77]:332

**СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ
РЕГІОНУ В УМОВАХ ПЕРМАНЕНТНИХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Одеса 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова, Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ІРТИЩЕВА Інна Олександрівна,
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова,
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук
ВОЙТ Сергій Миколайович,
Державне підприємство «Виробниче об'єднання
Південний машинобудівний завод
імені О.М. Макарова»,
генеральний директор;

кандидат економічних наук
ПОПАДИНЕЦЬ Назарій Миколайович,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долішнього,
старший науковий співробітник відділу регіональної
економічної політики.

Захист відбудеться **12 липня 2018 року** о 13-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, конференц-зала.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розісланий **12 червня 2018 р.**

Вчений секретар
спеціалізованої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Кризові явища виступають супутньою ознакою розвитку національної економіки довготривалий період, що впливає на процеси управління інноваційним розвитком регіонів. В умовах перманентних кризових явищ, з метою забезпечення економічного розвитку, інновації повинні займати провідні позиції в різних сферах діяльності. Інновації – основний фактор економічного росту і розвитку національної та регіональної економік, який розглядається як процес необоротної закономірної зміни викликаний розробкою і впровадженням удосконалених технологій та нових продуктів.

Інноваційний розвиток регіону означає здатність до відновлення, гнучкого функціонування, швидкої адаптації до змін, надання переваги науково-технічному прогресу. Зарубіжний досвід показав: сталий розвиток регіону, ефективна економічна політика, підтримка конкурентоспроможності підприємств залежать не стільки від ресурсного потенціалу, скільки від інновацій. Останніми роками спостерігається тенденція щодо посилення уваги науковців до проблем інноваційного управління у зв'язку з світовими економічними тенденціями та виявленими регіональними проблемами перманентних кризових явищ.

Питанням стратегічного управління інноваційним розвитком регіону присвячені праці багатьох зарубіжних дослідників, серед яких: Й Шумпетер, Р.Лапін, Л. Бляхман, Б. Твісс, С. Бешельов та інші, а також праці вітчизняних науковців: С.Войта, І. Іртищевої, В. Лагодієнка, В. Папп, Н. Попадинець, Н.Гладинець та інших. Результатами відомих наукових досліджень є вагоме теоретико-методологічне підґрунтя для формування економічних механізмів стратегічного управління інноваційним розвитком регіону, проте перманентний характер кризових явищ вимагає поглиблення наукових розробок нерозв'язаних питань регіонального інноваційного розвитку. Актуальною є побудова стратегічних орієнтирів інноваційного розвитку регіону в умовах перманентних кризових явищ.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати наукових пошуків, розроблені та систематизовані теоретико-методичні положення й висновки дисертаційного дослідження відповідають тематиці науково-дослідних робіт Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, зокрема темі: «Сталий розвиток України та її регіонів в умовах посилення інтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 01150001493) та «Розвиток механізмів логістичного управління на підприємствах морегосподарського комплексу» (номер державної реєстрації 0115U003474), у межах яких автором розроблено концептуальні засади формування стратегії регіональної політики управління інноваційним розвитком в умовах перманентних кризових явищ та автором запропоновано нові методичні підходи до дослідження та порівняльної оцінки інноваційного розвитку регіону.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є формування теоретико-методичних та прикладних засад стратегічного управління

інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ та удосконалення системи управління інноваційним розвитком.

Для досягнення поставлені й виконані такі основні завдання:

- обґрунтувати теоретико-методологічні засади інноваційного розвитку регіонів в умовах перманентних кризових явищ;
- дослідити та узагальнити методичний інструментарій дослідження інноваційного розвитку соціально-економічних систем на макро- та мезорівнях;
- проаналізувати змістовну характеристику та систематизувати показники інноваційного розвитку регіону;
- розвинути аналітичний інструментарій оцінювання інноваційного розвитку регіональних систем;
- удосконалити методичні підходи до розробки стратегій інноваційного розвитку регіону;
- дослідити основні складові інноваційної регіональної системи;
- дослідити національну інноваційну систему, як базову основу регіонального розвитку інноваційної діяльності;
- проаналізувати особливості залучення інвестицій в пріоритетні сектори економіки Миколаївської області;
- розкрити сутність та структурні характеристики інноваційної стратегії регіону;
- обґрунтувати основні напрямки реалізації інноваційної стратегії регіону в умовах перманентних кризових явищ.

Об'єктом дослідження є процеси інноваційного розвитку регіону та стратегічного управління.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та науково-практичні рекомендації стратегічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові положення загальної економічної теорії, теорії регіонального економічного розвитку, кризового управління, планування та прогнозування, праці вітчизняних і зарубіжних вчених різних сферах економічної науки.

Інформаційну базу дослідження становлять закони України, Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, матеріали Державної служби статистики України та управління статистики в Миколаївській області, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України інших міністерств і відомств, наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали конференцій і семінарів, монографії, збірники та наукові статті; інтернет-ресурси тощо.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження. У дисертаційній роботі викладено теоретико-методичні засади і практичні рекомендації щодо стратегічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ. Наукові результати дослідження орієнтовані на розроблення комплексу сучасних економічних інструментів управління інноваційним розвитком регіону на засадах стратегічного управління в

кризових умовах. Найбільш важливими науковими результатами, що характеризуються новизною, є наступні положення:

вперше:

- запропоновано теоретико-методичні засади стратегічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ, які передбачають використання багаторівневої агрегованої системи аналітичних індикаторів, що характеризують об'єктивні умови та результати інноваційних процесів на макро- та мезорівні та створюють можливості для комплексного оцінювання інноваційного розвитку у розрізі регіонів, територій та видів економічної діяльності і формування відповідних стратегій їх розвитку;

удосконалено:

- пріоритетні шляхи інноваційного розвитку, що забезпечують конкурентоспроможність регіонів і направлені на усвідомлення значимості інноваційної складової та формування сприятливих умов для реалізації стратегії розвитку регіонів;

- систему показників оцінювання інноваційного розвитку регіону, що на відміну від існуючих передбачає їх поділ на дві групи: інноваційний потенціал як сукупність компонентів, що характеризують об'єктивні умови здійснення інноваційної діяльності в регіоні та інноваційну активність як узагальнені результати інноваційного розвитку підприємств, що характеризують їх інноваційну активність і економічну ефективність інноваційних процесів;

- трактування інноваційної системи як багаторівневої структури управління інноваційним розвитком з розвинутим інструментарієм засобів стимулювання інноваційних процесів на всіх етапах їх життєвого циклу, механізмів адаптації до зовнішніх тенденцій світової економіки та системою відповідних економічних, правових і організаційних важелів;

- модель управління регіональною логістикою за рахунок визначення шляхів вирішення пріоритетних завдань: 1) розвиток транзитного логістичного потенціалу за рахунок євроінтеграції; 2) модернізація інфраструктури логістики; 3) залучення інвестицій та популяризація логістичних кластерів у регіоні; 4) проведення докорінних змін у законодавстві щодо правил та норм здійснення логістичної діяльності; 5) впровадження системи моніторингу у регіональній логістиці;

набули подальшого розвитку:

- функції та роль різних рівнів національної інноваційної системи, реалізація яких залежить насамперед від узгодженості та ефективної взаємодії всіх складових;

- аналітичний інструментарій оцінювання відносних індикаторів, що дасть можливість характеризувати окремі компоненти інноваційного потенціалу та результативності інноваційного розвитку;

- методичні підходи до формування інноваційних стратегій регіону, що на відміну від існуючих, передбачають визначення позицій регіону на запропонованій автором «матриці інноваційного розвитку», для кожного сектору якої розроблено комплекс пріоритетних стратегічних дій;

- визначення інноваційної стратегії регіону, що, на відміну від відомих, розглядає її як систему узгоджених дій спрямованих на досягнення інноваційних цілей регіону у контексті його місії, із врахуванням структури господарства й базового потенціалу економічного зростання в умовах зовнішніх і внутрішніх обмежень;

- напрями реалізації інноваційної стратегії регіону в умовах кризових явищ, що на відміну від загальновідомих передбачають такі альтернативи: участь у міжнародній кооперації праці, ліцензійне копіювання, орієнтація на власні НДДКР та інноваційне фокусування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування запропонованих практичних рекомендацій щодо стратегічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ. На основі результатів дослідження сформовано рекомендації для формування регіональних стратегій інноваційного розвитку. Розроблено концептуальні засади регіональної політики в управлінні інноваційним розвитком регіонів в умовах перманентних кризових явищ.

Основні положення дисертаційної роботи використано в діяльності Державного підприємства «Стивідорна компанія «Ольвія»» (довідка № 102-14 від 17.04.2018 р.), Миколаївського обласного фонду розвитку і підтримки громадських ініціатив (довідка № 39 від 14.02.2018 р.); Регіонального фонду підтримки підприємництва в Миколаївській області (довідка № 16/60 від 22.06.2016 р.); МП «Орбіта» (довідка № 7 від 19.04.2018 р.). Розробки автора впроваджено в навчальний процес Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (довідка № 268 від 02.05. 2018 р.).

Особистий внесок дисертанта. Всі наукові результати, викладені в дисертації належать автору особисто. З наукових публікацій, що у співавторстві, використані лише ті матеріали, які є результатом особистої праці здобувача. Робота не містить матеріалів кандидатської дисертації.

Апробація результатів дисертації. Найбільш вагомими теоретичні положення та практичні результати дисертаційної роботи апробовано на численних науково-практичних конференціях найважливішими серед яких є: міжнародні науково-практичні конференції: «Прикладна економіка – від теорії до практики» (Тернопіль, 15 жовтня 2015 р.); «Логістичний менеджмент: проблеми та перспективи» (Умань, 17-18 листопада 2016 р.); «Прикладна економіка – від теорії до практики» (Тернопіль, 27 жовтня 2017 р.); «Сучасні напрями розвитку ринкової економіки на засадах конкурентоспроможності, інноваційності та сталості» (Запоріжжя, 6 квітня 2018 р.).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 10 авт. арк., з яких особисто автору належить 6 авт. арк. Із них 8 статей у наукових фахових виданнях, з яких 6 у міжнародних наукометричних базах, 4 – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списків використаних джерел до кожного розділу. Основний обсяг дисертації становить 201 стор. комп'ютерного тексту,

який містить 26 таблиць і 23 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі **«Теоретичні та методичні основи формування системи управління інноваційним розвитком»** досліджено інноваційний розвиток, його суть, значення, регіональні особливості, визначені особливості реалізації стратегічного управління в умовах кризи, проаналізовані методичні підходи до оцінки рівня інноваційного розвитку регіону.

Процес інноваційного розвитку містить характерну комбінацію властивостей (особливостей). Зараз інновації трансформувалися у найвагомійший економічний чинник, а їх впровадження стали умовою конкурентоспроможності. Закордонний досвід важливий для виявлення тих чи інших чинників розвитку, розробки відповідних концепцій, обрання гнучкої стратегії, ефективної організації інноваційної діяльності. Під час дослідження вдалося сформулювати певні напрями інноваційного розвитку (рис. 1).

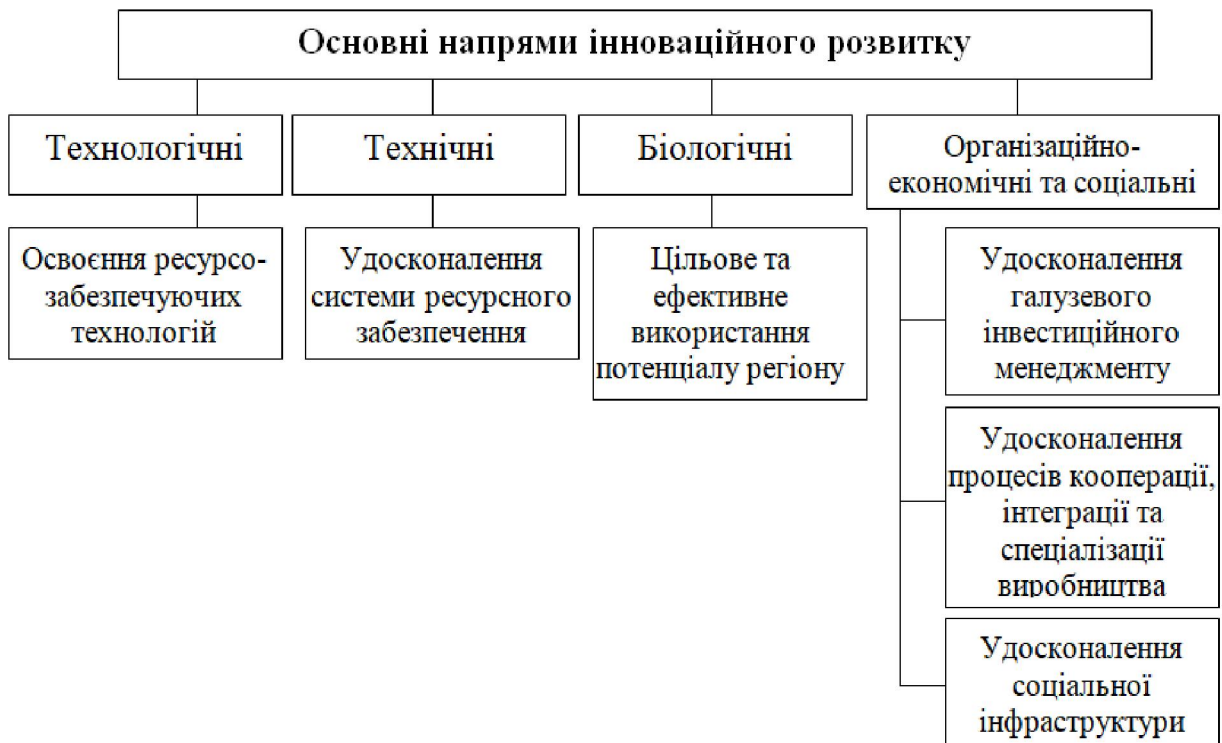

Рис. 1. Основні напрями інноваційного розвитку

Дослідження показали, що економічний розвиток України в цілому залежить від розвитку кожного регіону. Одним із засобом досягнення цієї мети є рівень застосування інновацій, який для регіонів є реальною можливістю чесно конкурувати і виживати у складних економічних умовах, що склалися

внаслідок чисельних економічних криз. Формування регіонального інноваційного підґрунтя повинно ґрунтуватися на розгорнутому аналізі, тобто включати виявлення та аналіз потенціалу регіону для виявлення конкурентних переваг.

Виявлено, що інноваційний розвиток регіонів охоплює всі галузі виробництва і сфери життя. Для цього необхідно розробити відповідну стратегію. Мають бути створені законодавчі важелі впливу з боку держави на розвиток інноваційної діяльності як одного з пріоритетних напрямів регіонального розвитку. Стратегія інноваційного розвитку регіонів направлена на стимулювання інноваційної діяльності підприємств стратегічно важливих. З одного боку, інноваційна система України має такі важливі конкурентні переваги, як високий загальний рівень освіти населення, потужна науково-технічна база. З іншого боку, інноваційній системі України притаманний ряд недоліків. Серед них - відсутність стійких зв'язків між наукою та підприємствами, несприятливі рамкові умови (законодавча база) для інновацій, серед яких - недостатність конкуренції та нерозвинена інфраструктура.

Однією з головних відмінностей української інноваційної системи від розвинутих країн є невідповідність наукового потенціалу реальним потребам підприємств. Модель стратегії розвитку інноваційної системи регіонів України схематично представлена на рис.2.

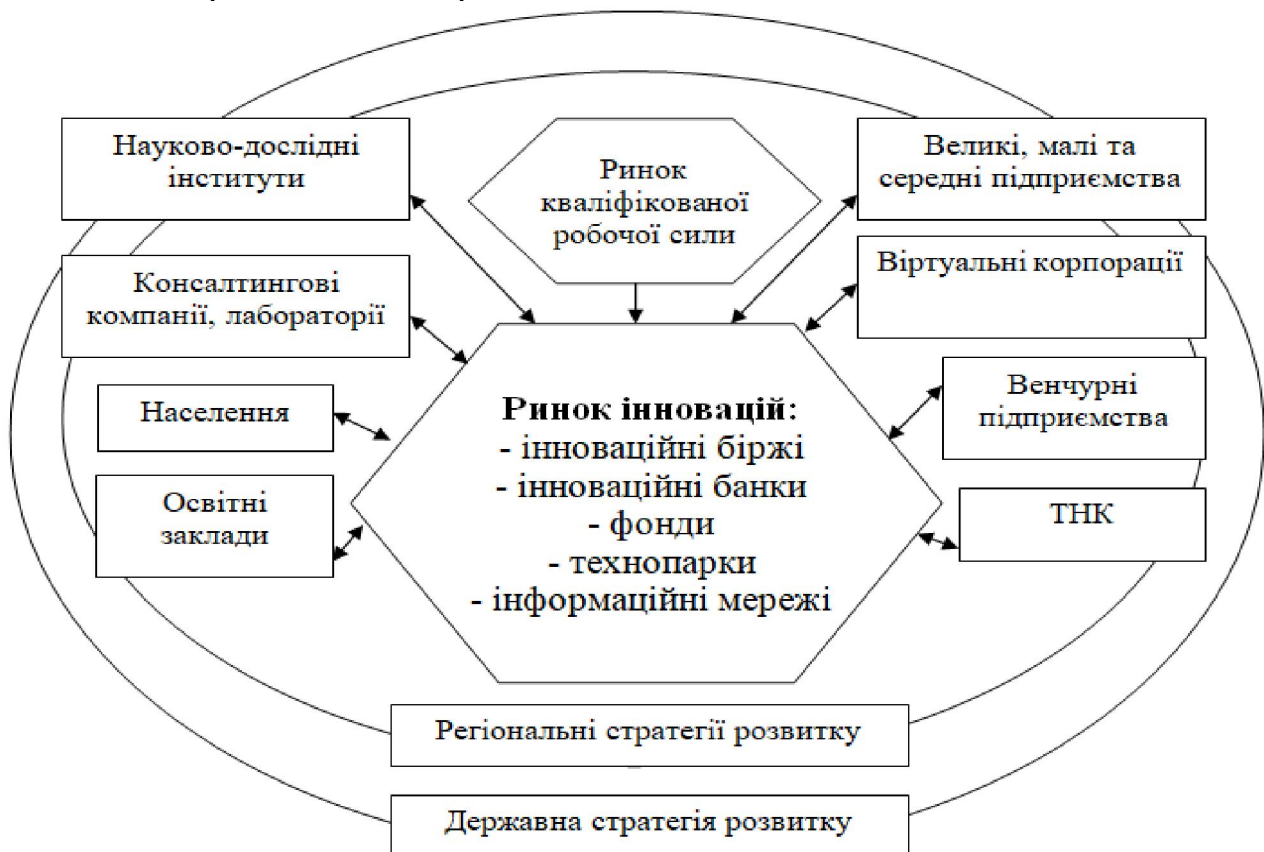

Рис. 2. Схематична модель розвитку інноваційної системи регіонів України

Запропоновано методичний та аналітичний інструментарій порівняльної оцінки інноваційного розвитку, що базується на багаторівневій системі індикаторів оцінювання інноваційного потенціалу та результативності

інноваційної діяльності і відповідного алгоритму проведення дослідження. Використання пропонованих підходів розширює методичну базу такої оцінки та може бути адаптовано для формування відповідного програмного забезпечення моніторингу розвитку інноваційних процесів у регіоні, виявлення поточних та стратегічних проблем й розроблення відповідних програм стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарювання у розрізі економічних районів, секторів господарства та видів економічної діяльності.

На підставі проведених досліджень систематизовано показники інноваційного розвитку, які згруповано за ознаками умов та результатів інноваційного розвитку регіону, що створює можливості для їх порівняльної оцінки та визначення пріоритетних заходів стратегічного характеру.

Обґрунтовано систему відносних індикаторів оцінки окремих компонентів інноваційного потенціалу регіону, результативності і економічної ефективності інноваційного розвитку підприємств регіону та методичні підходи до їх розрахунку. Удосконалено методичні підходи до розробки стратегій інноваційного розвитку регіону на підставі визначення його позицій на «матриці стратегічного розвитку». Розроблена матриця ґрунтується на співставленні інтегральних показників інноваційного потенціалу та результатів інноваційної діяльності підприємств регіону і містить чотири сектори, для кожного з яких обґрунтовано систему пріоритетних стратегічних заходів, як базових основ для формування інноваційної стратегії регіону.

У другому розділі **«Розвиток та оцінка системи управління інноваційними процесами: національні та регіональні особливості»** розглянута економічна характеристика інноваційної діяльності: макро-, мезо-, мікро- рівні, проведений секторальний аналіз та особливості залучення інвестицій в інноваційні проекти регіонального значення, здійснена економічна діагностика системи управління регіональними інноваційними процесами.

Визначено, що важливою передумовою ефективного розвитку економіки на інноваційних засадах є формування стратегічно орієнтованої інноваційної системи, що являє собою багаторівневу структуру управління інноваційним розвитком з розвинутим інструментарієм засобів стимулювання інноваційних процесів на всіх етапах їх життєвого циклу, механізмів адаптації до зовнішніх тенденцій світової економіки та системою відповідних економічних, правових і організаційних важелів.

Обґрунтовано економічну сутність основних складових економічної системи на макро-, мезо- та мікрорівнях, механізми їх взаємного впливу та міжфункціональної координації, обґрунтовано систему показників оцінювання ефективності управління інноваційними процесами. Проведений аналіз стану національної інноваційної системи у міжнародних рейтингах інноваційного розвитку дозволив визначити ключові проблеми, що перешкоджають повноцінному переходу економіки до інноваційної моделі та негативно впливають на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках, а саме: відтік наукових кадрів та скорочення фінансування науки, що в перспективі може призвести до втрати головної рушійної сили та переваги України у міжнародному оточенні, корупція, втрата виробничого потенціалу в

наукомістких галузях, значне відставання інноваційної інфраструктури, проблеми із захистом прав власності, орієнтованість на сировинний експорт. Додатковими загрозами є втрата частини ринків збуту високотехнологічної продукції (країни СНД) та порушення коопераційних зв'язків з розроблення нових технологій, особливо в галузях космічної, авіаційної та військової техніки внаслідок військового конфлікту на Сході України та анексії Криму. На фоні відносно активного періоду 2016-2017 рр відбулося зниження майже всіх показників інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств, що відображено у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка інноваційної активності промислових підприємств України

Показники	Роки								Приріст, %	
	2008	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017 /2016	2017 /2008
	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	10,8	12,8	13,6	13,6	12,1	15,2	16,6	17,2	0,6
Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	1647	2510	2188	1576	1743	1217	3489	1831	-47,5	11,2
у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	680	517	554	502	447	458	748	563	-24,7	-17,2
Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	2446	3238	3403	3138	3661	3136	4139	2387	-42,3	-2,4
з них нові види техніки	758	897	942	809	1314	966	1305	936	-28,3	23,5
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	5,9	3,8	3,3	3,3	2,5	1,4	1,3	1,04	-0,3	-4,9

Встановлено, що протягом 2008-2017 років частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової невпинно спадає з 5,9% у 2008 до 1,04% у 2017, що свідчить про відхилення національної економіки від інноваційного шляху розвитку. Загрозливими є також тенденції щодо впровадження нових технологічних процесів (-47,5%), в тому числі маловідходних та ресурсозберігаючих (-24,7%) та значне скорочення кількості одиниць інноваційної продукції, що впроваджена у виробництво (-42,3% у 2017 році порівняно з 2016).

Проведене дослідження підтверджує, що Миколаївський регіон має великий потенціал для нарощування транзитних перевезень та підвищення регіональної конкурентоспроможності. Подальший розвиток цього регіону залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, насамперед, від подальшого розвитку подій на Сході України, від політичної безпеки та

стабільності, якості та темпів впровадження реформ у різні галузі економіки та сфери діяльності, внутрішнього потенціалу та інтелектуальних можливостей території, рівня міжрегіонального та міждержавного співробітництва.

Активізація розвитку Миколаївського регіону в процесах євроінтеграції повинна бути спрямована на те, щоб значна частина транзитного потоку товарів проходила через територію області. Для цього необхідно провести повне оздоровлення доріг, модернізацію припортового обладнання, оновлення технічного устаткування. Без контролю за виконанням цих робіт область не буде цікавою для іноземних інвесторів, тому необхідні взаємопов'язані заходи щодо формування в регіоні єдиної моделі управління регіональною логістикою, яка представлена на рис.3.

Рис. 3. Модель управління регіональною логістикою в Миколаївській області

Стратегія регіональної логістики дуже важлива для стабілізації економіки, оскільки її розробка пов'язана із продуктивними силами, ефективністю функціонування сфери матеріального виробництва і територіальним поділом праці. Стан розвитку логістики регіону залежить від темпів модернізації і виступає детермінантом економічного зростання. Тому запропонована модель стратегічного регіонального розвитку Миколаївської області, що охоплює п'ять складових (розвиток транзитного логістичного потенціалу за рахунок євроінтеграції, модернізація інфраструктури логістики, залучення інвестицій та популяризація логістичних кластерів у регіоні, проведення докорінних змін у законодавстві щодо правил та норм здійснення логістичної діяльності, впровадження системи моніторингу у регіональній

логістиці) дає змогу значно покращити умови інфраструктури, сприяє ефективному використанню наявного потенціалу та ресурсної бази, залученню іноземних інвестицій у контексті інтеграції транспортних зв'язків з Європейським Союзом.

З урахуванням постійного аналізу динаміки вантажної бази портів Миколаївщини, можна рекомендувати кожному порту зазначити тактику й стратегію входження в систему міжнародного ринку портових послуг з мінімальними для себе втратами. У першу чергу для цього необхідно:

- розробити стратегічний план розвитку порту в сучасних і прогнозованих умовах у вигляді генеральної схеми розвитку;
- розробити цільові програми реалізації окремих тактичних завдань першорядного значення;
- забезпечити поетапну реалізацію цільових програм підтримки конкурентоспроможності портів у системі національних та іноземних портів.

У практичному плані загальними для всіх портів Миколаївщини є заходи, спрямовані на підтримку їхньої привабливості для клієнта, утримання й нарощування обсягу вантажопереробки, збільшення номенклатури та якості портових послуг, забезпечення рентабельної роботи на основі раціональної тарифної політики й комерційної діяльності. Дослідженням встановлено, що загальними для всіх портів можуть бути наступні рекомендації:

- удосконалення внутрішньої організаційної структури управління;
- розвиток і вдосконалювання інформаційно-аналітичної мережі;
- підвищення продуктивності праці;
- удосконалення організації окремих виробничих процесів;
- кадрова політика, оптимізація чисельності;
- поліпшення технології й експлуатації основних засобів;
- реструктуризація порту з передачею в оренду нерентабельних і не основних для порту підрозділів;
- реалізація програми енергозбереження й ресурсозбереження;
- розширення видів комерційної діяльності й удосконалювання маркетингу;
- створення підрозділу для відстеження логістичних ланцюжків;
- передача в оренду (концесію) спеціалізованим комерційним структурам частини виробничих засобів на конкурсній основі, однією з основних умов якої повинне бути інвестування орендарями власних коштів у розвиток виробництва, розширення й удосконалювання портових послуг.

Основними показниками економічної результативності інноваційної діяльності підприємств регіону є обсяги реалізованої інноваційної продукції та рівень її інноваційності. У таблиці 2 наведено основні показники з виробництва та реалізації інноваційної продукції підприємствами Миколаївської області. Миколаївська область є надзвичайно перспективною в туристичній галузі. Вигідне географічне положення з виходом до моря, наявність розгалуженої річкової системи, багаті природні ресурси та цікава історія краю роблять його надзвичайно привабливим для туристів з усіх куточків світу.

Обсяги та структура реалізації інноваційної продукції на підприємствах
Миколаївської області

Період	Обсяги реалізованої інноваційної продукції, млн грн	Частка інноваційної продукції у структурі промислової, %	Продукція, що була новою для ринку, млн грн	Частка інноваційної продукції, що була новою для ринку в загальному обсязі інноваційної продукції, %
2011	669,8	3,3	598,7	89,4
2012	202,9	0,9	74,7	36,8
2013	639,2	3	302,3	47,3
2014	363,8	1,5	102,2	28,1
2015	71,2	0,3	-	-
2016	1112,5	2,4	536,2	48,2
2017	417,3	0,6	145,6	34,9
Приріст, % 2017/2011	-37,7	-2,7	-75,6743	-54,5
Приріст, % 2017/2016	-62,5	-1,8	-72,8393	-13,3

Річкові туристичні маршрути можуть надати змогу познайомитися з мальовничими куточками Миколаївської області.

У третьому розділі «Стратегічні напрями формування системи управління інноваційним розвитком в умовах перманентних кризових явищ» здійснено удосконалення регіонального інноваційного середовища, досліджено формування стратегії інноваційного розвитку регіону в умовах перманентних кризових явищ, проведено удосконалення організаційно-управлінських механізмів забезпечення активізації регіональних інноваційних процесів в умовах перманентних кризових явищ.

Досліджено стан інноваційного середовища Миколаївської області та обчислено його інтегральний показник за методом порівняльних переваг, на підставі якого зроблено висновок про те, що рівень розвитку інноваційного середовища у регіоні є вищим за середній по Україні. Встановлено, що сильними сторонами Миколаївщини є: прибутковість інноваційної діяльності, відносно високий індекс іноземних інвестицій у розрахунку на одного працюючого, відносно висока частка економічно активного населення, відносно високий коефіцієнт концентрації наукових установ та підприємств сфери послуг. Профіль інноваційного потенціалу Миколаївщини наведено на рис. 4.

Слабкими сторонами інноваційного середовища Миколаївської області визначено: від'ємні темпи приросту населення, невисока частка працівників, задіяних у наукових дослідженнях, середній рівень патентної активності представників регіону. Порівнюючи показники у динаміці, слід зазначити, що

за більшістю компонент рівень інноваційного потенціалу Миколаївської області покращився порівняно з попереднім періодом.

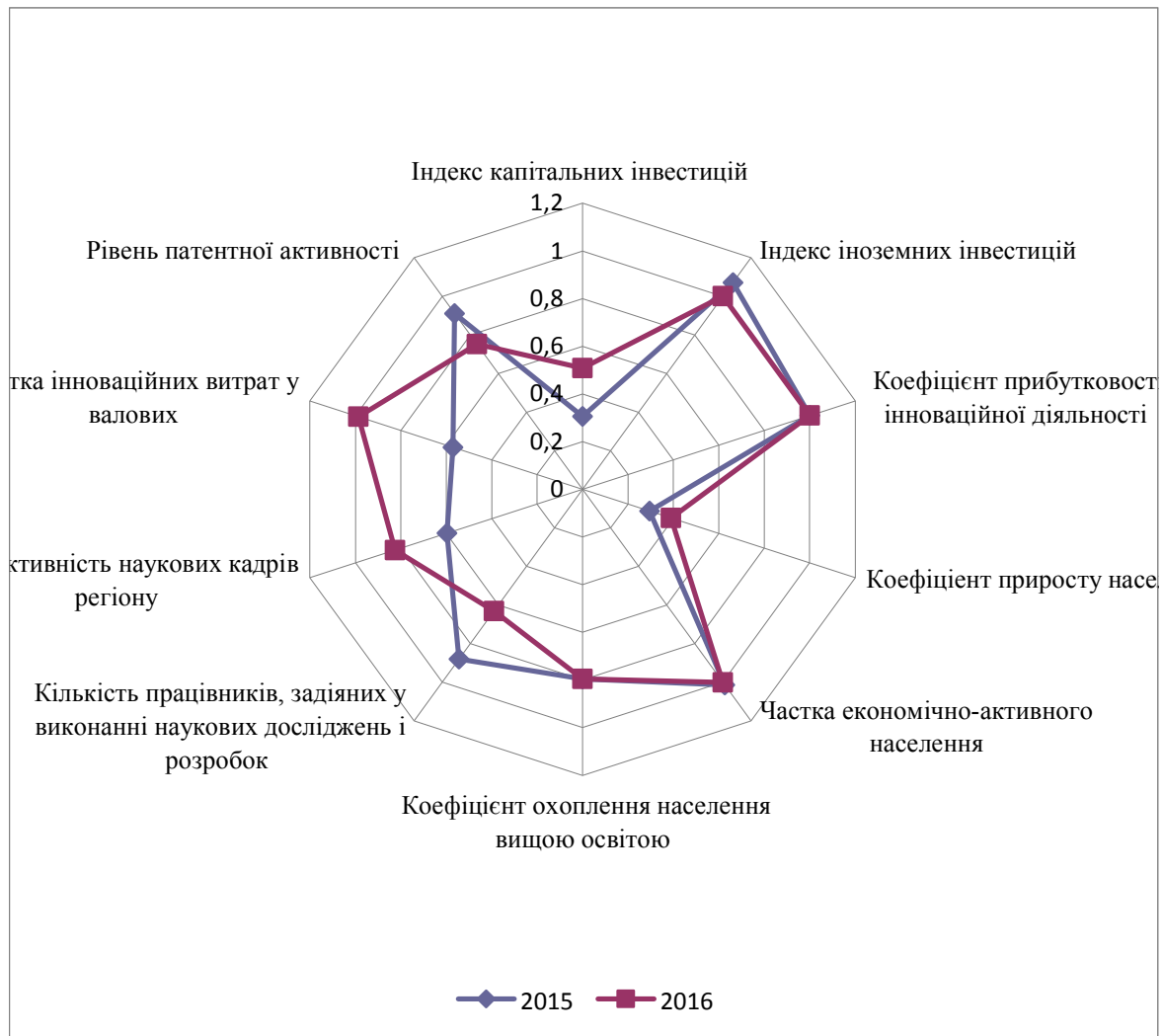

Рис. 4. Профіль інноваційного середовища Миколаївської області

Проведені розрахунки засвідчили, що рівень розвитку інноваційного середовища Миколаївської області є вищий за середній і має тенденції до збільшення. З метою ефективного використання наявного потенціалу необхідно сформулювати стратегію інноваційного розвитку регіону, створити сприятливі умови для інвестиційної діяльності, сприяти формуванню міжгалузевих кластерів інноваційного спрямування.

На основі отриманих аналітичних оцінок та визначеного стану інноваційного середовища встановлено місце Миколаївської області на обґрунтованій матриці інноваційного розвитку, що дозволило окреслити перелік стратегічних заходів щодо удосконалення інноваційної системи регіону, серед яких нагальними є: покращення інвестиційного клімату в регіоні та стимулювання інноваційного інвестування, зокрема за рахунок формування гнучкої системи фінансових пільг для підприємств, що впроваджують інноваційні технології; створення умов для розвитку людського потенціалу; організаційна, фінансова та інформаційна підтримка формування галузевих, міжгалузевих та міжрегіональних кластерів у пріоритетних сферах економіки

регіону; стимулювання ефективності виробництва та інноваційної активності на мікрорівні завдяки підтримці ланцюжків імпортозаміщення, експортних контрактів, імпорту нових технологій.

На підставі проведеного дослідження з'ясовано, що в умовах перманентних кризових явищ саме інноваційна діяльність виступає найдієвішим шляхом їх подолання. При цьому, ефективність регіонального управління є вагомою за умов саме стратегічного підходу до формування та реалізації пріоритетів розвитку регіону на засадах інновацій, що передбачає формування відповідних стратегій та ефективних моделей їх впровадження.

Спираючись на результати узагальнення наукових джерел, удосконалено трактування інноваційної стратегії розвитку регіону, під якою слід розуміти систему узгоджених дій спрямованих на досягнення інноваційних цілей регіону у контексті його місії, із врахуванням структури господарства й базового потенціалу економічного зростання в умовах зовнішніх і внутрішніх обмежень.

Регіональну науково-технічну та інноваційну політику необхідно орієнтувати на деконцентрацію наукового потенціалу, на його поворот до нагальних потреб комплексного розвитку і самозабезпечення регіонів, формування сучасних інноваційних структур.

Антикризова стратегія інноваційного розвитку регіону, крім основних складових, повинна містити альтернативні варіанти, що стосуються способів реалізації стратегії та її ресурсного забезпечення. Загальна модель інноваційної стратегії розвитку регіону наведена на рис. 5.

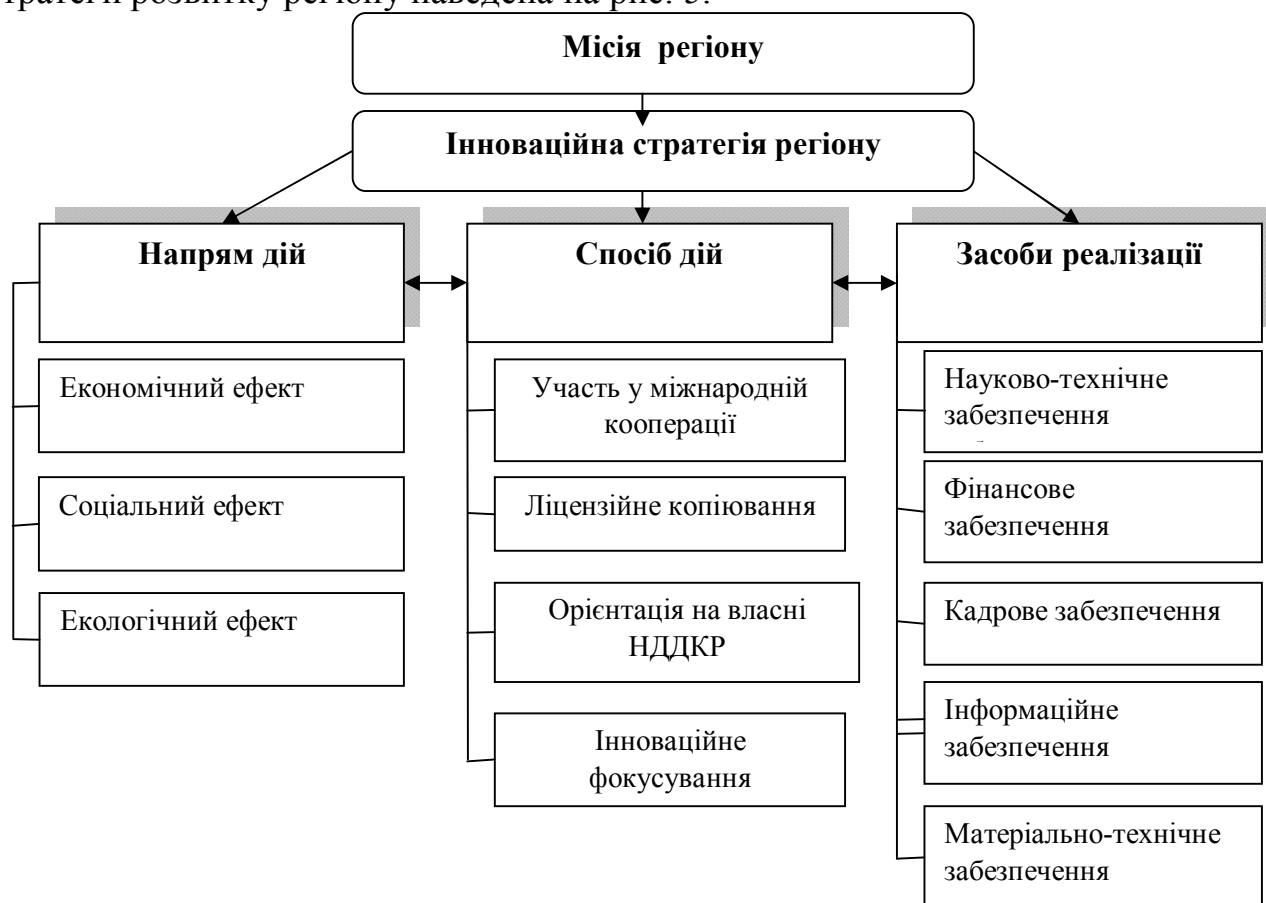

Рис. 5. Складові інноваційної стратегії регіону

Доведено, що в умовах кризових явищ та недостатнього фінансування на рівні регіону варто зосередитися на першочерговому інноваційному розвитку саме пріоритетних галузей з метою формування якісних та конкурентоспроможних регіональних брендів. Інноваційне зростання інших видів економічної діяльності повинно також стимулюватися на загальних умовах через створення сприятливого інноваційного середовища та відповідного бізнес-клімату. До засобів реалізації регіональної стратегії відноситься весь комплекс ресурсного, методичного та інформаційного забезпечення що необхідно для реалізації обраної інноваційної стратегії регіону. При цьому, зважаючи на кризові явища, важливим елементом засобів реалізації стратегії є стратегічний набір альтернатив забезпечення окремими видами ресурсів та визначення пріоритетів. Для зразку, розроблено критерії фінансування інноваційних процесів на рівні регіону, що забезпечуватиме гнучкість та стабільність розвитку пріоритетних галузей в умовах кризових явищ. При цьому, основними критеріями відбору проектів та розподілу ресурсів є поєднання економічного, екологічного та соціального ефекту від їх впровадження (рис. 6).

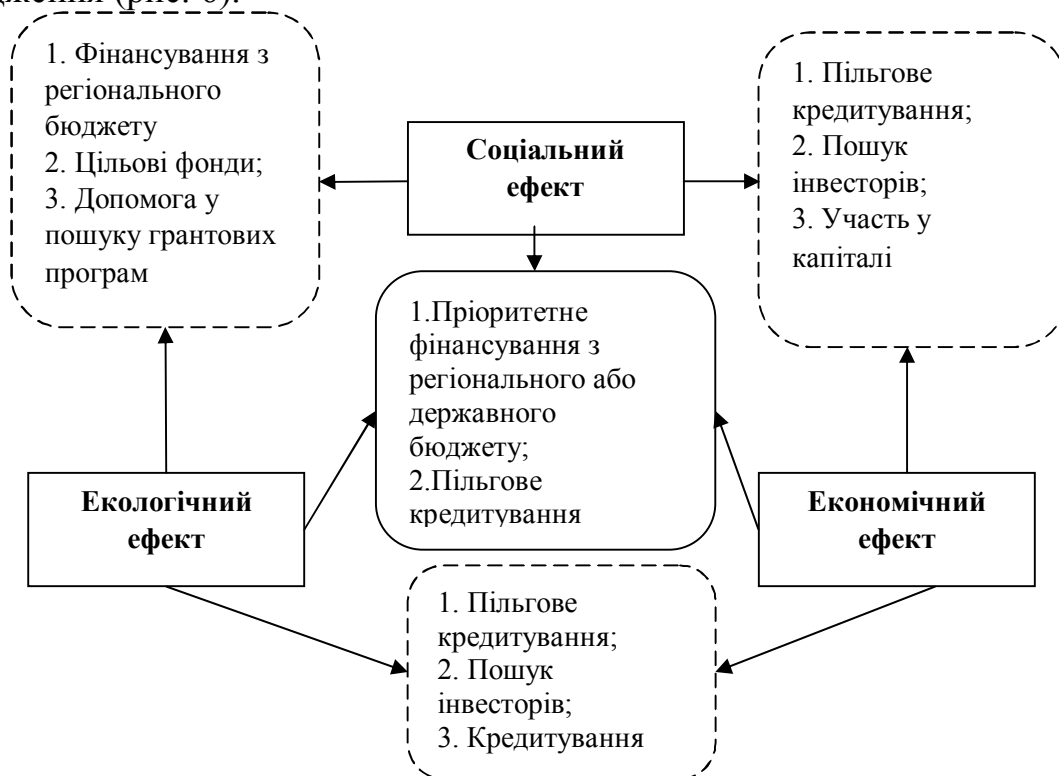

Рис. 6. Критерії фінансового забезпечення пріоритетних інноваційних проектів регіону в умовах кризових явищ

Запропоновані критерії фінансування інноваційних процесів на рівні регіону, забезпечуватимуть гнучкість та стабільність. З огляду на обмеженість ресурсів в умовах кризових явищ, розроблено систему критеріїв та пріоритетів розподілу джерел фінансового стимулювання інноваційних проектів у регіоні, серед яких найбільш вагомими визнаються проекти, за наслідками реалізації яких передбачається досягнення одночасно соціального, екологічного та

економічного ефектів, що є суттєвими для розвитку регіону. Це допоможе з одного боку суттєво знизити бюджетні витрати на фінансування проектів, що не здійснюють вагомому впливу на розвиток регіону. А з іншого – підвищити мотиваційні стимули для досягнення крім економічних ще і соціальних та екологічних показників інноваційної діяльності.

На підставі проведених досліджень системно розглянуто основні складові та альтернативні напрямки реалізації інноваційної стратегії регіону в умовах кризових явищ, серед яких: участь у міжнародній кооперації праці, ліцензійне копіювання, орієнтація на власні НДДКР та інноваційне фокусування. За результатами комплексного аналізу інноваційного розвитку Миколаївської області визначено, що найбільш прийнятним способом досягнення інноваційних цілей регіону у стратегічній перспективі є вибір інноваційної стратегії, що поєднує інноваційне фокусування (виділення пріоритетних сфер інноваційного зростання) та поступовий перехід на власні НДДКР. Враховуючи проведений аналіз економічного потенціалу регіону, пріоритетними сферами інноваційного зростання на першому етапі реалізації стратегії можуть стати такі галузі: сфера логістики, діяльність портів та кораблебудування, туризм, сільське господарство.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі систематизовано та запропоновано нові підходи до вирішення важливої наукової проблематики – обґрунтування теоретико-методичних засад стратегічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ. Сформовано висновки теоретико-методичного та науково-прикладного характеру відповідно до поставленої мети, а саме:

1. Визначено пріоритетні напрями інноваційного розвитку в Україні, що спрямовані на впровадження високотехнологічних розробок для виготовлення екологічно чистої продукції та надання високоякісних послуг. Враховуючи матеріальні, економічні, кадрові, екологічні ресурси необхідно розробити стратегію розвитку, яка б ґрунтувалася на інтенсифікації процесу опанування наукових знань, останніх технологій та зразки їх практичного використання.

2. Запропоновано методичний та аналітичний інструментарій порівняльної оцінки інноваційного розвитку, що базується на багаторівневій системі індикаторів оцінювання інноваційного потенціалу та результативності інноваційної діяльності і відповідного алгоритму проведення дослідження. Використання запропонованих підходів розширює методичну базу такої оцінки та може бути адаптовано для формування відповідного програмного забезпечення моніторингу розвитку інноваційних процесів у регіоні, виявлення поточних та стратегічних проблем й розроблення відповідних програм стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарювання у розрізі економічних районів, секторів господарства та видів економічної діяльності.

3. На підставі проведених досліджень систематизовано показники інноваційного розвитку, які згруповано за ознаками умов та результатів

інноваційного розвитку регіону, що створює можливості для їх співставлення, порівняльної оцінки та визначення пріоритетних заходів стратегічного характеру. Показники інноваційного розвитку регіону згруповано у чотири групи: інвестиційний потенціал, людський потенціал регіону, науково-технічний потенціал, інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності.

4. Обґрунтовано систему відносних індикаторів оцінки окремих компонентів інноваційного потенціалу регіону, результативності та економічної ефективності інноваційного розвитку підприємств регіону на підставі статистичних даних та методичні підходи до їх розрахунку. Більш ґрунтовний аналіз потребує додаткового вивчення якісних показників щодо інноваційної сприятливості середовища, серед яких: легкість ведення бізнесу, інституційна підтримка інноваційно-активних підприємств з боку регіональних органів влади, рівень розвитку внутрішнього ринку, рівень корупції у регіоні тощо. Такі дані первинної інформації можуть бути зібрані шляхом опитування чи анкетування представників підприємницького сектору.

5. Удосконалено методичні підходи до розробки стратегій інноваційного розвитку регіону на підставі визначення його позицій на «матриці стратегічного розвитку». Розроблена матриця ґрунтується на співставленні інтегральних показників інноваційного потенціалу та результатів інноваційної діяльності підприємств регіону і містить чотири сектори, для кожного з яких обґрунтовано систему пріоритетних стратегічних заходів як базових основ для формування інноваційної стратегії регіону.

6. Проведений аналіз стану національної інноваційної системи у міжнародних рейтингах інноваційного розвитку дозволив визначити ключові проблеми, що перешкоджають повноцінному переходу економіки до інноваційної моделі та негативно впливають на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках, а саме: відтік наукових кадрів та скорочення фінансування науки, що в перспективі може призвести до втрати головної рушійної сили та переваги України у міжнародному оточенні, корупція, втрата виробничого потенціалу в наукомістких галузях, значне відставання інноваційної інфраструктури, проблеми із захистом прав власності, орієнтація на сировинний експорт. Додатковими загрозами є втрата частини ринків збуту високотехнологічної продукції (країни СНД) та порушення коопераційних зв'язків щодо розробки нових технологій, особливо в галузях космічної, авіаційної та військової техніки внаслідок військового конфлікту на Сході України та анексії Криму.

7. Проведене дослідження підтверджує, що Миколаївська область володіє значним потенціалом розвитку інфраструктури та природно-рекреаційним потенціалом, що дає можливість розвивати сферу логістичних послуг за рахунок діяльності портів, туризм та сільськогосподарське виробництво. Миколаївський регіон має великий потенціал для нарощування транзитних перевезень та підвищення регіональної конкурентоспроможності. Подальший розвиток цього регіону залежить від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів, насамперед, від подальшого розвитку подій на Сході України, політичної безпеки та стабільності, якості та темпів впровадження

реформ у різні галузі економіки та сфери діяльності, внутрішнього потенціалу та інтелектуальних можливостей території, рівня міжрегіонального та міждержавного співробітництва.

8. Проведений порівняльний аналіз ефективності національної та регіональної інноваційної системи, на підставі якого визначено інноваційний профіль та обчислено інтегральний показник інноваційного розвитку Миколаївської області показав, що рівень інноваційного розвитку Миколаївської області у 2016 році є значно вище середнього по Україні і становить 0,86 або 86% від еталонного значення. Зростання показників порівняно з попереднім періодом відбулося у першу чергу за рахунок збільшення загальної кількості підприємств, що здійснювали інновації та значне зростання обсягів реалізації інноваційної продукції. Зважаючи на практичну відсутність фінансової підтримки з боку державного та місцевого бюджетів, наведені показники можна вважати сигналом щодо наявних можливостей регіонального бізнесу мобілізувати внутрішні резерви інноваційного зростання.

9. Важливою передумовою ефективного розвитку економіки на інноваційних засадах є формування стратегічно орієнтованої інноваційної системи, що являє собою багаторівневу структуру управління інноваційним розвитком з розвинутим інструментарієм засобів стимулювання інноваційних процесів на всіх етапах їх життєвого циклу, механізмів адаптації до зовнішніх тенденцій світової економіки та системою відповідних економічних, правових і організаційних важелів.

10. На підставі проведених досліджень розглянуто основні складові та альтернативні напрямки реалізації інноваційної стратегії регіону в умовах кризових явищ, а саме: участь у міжнародній кооперації праці, ліцензійне копіювання, орієнтація на власні НДДКР та інноваційне фокусування. Визначено їх переваги та недоліки у контексті стратегічного розвитку регіону. За результатами комплексного аналізу інноваційного розвитку Миколаївської області визначено, що найбільш прийнятним способом досягнення інноваційних цілей регіону у стратегічній перспективі є вибір інноваційної стратегії, що поєднує інноваційне фокусування та поступовий перехід на власні НДДКР. Окреслено пріоритетні сфери інноваційного зростання, серед яких: сфера логістики, діяльність портів та кораблебудування, туризм, сільське господарство.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

1. Михайлов М.С. Сучасні фактори конкурентоспроможності портів Миколаївщини / Р.М. Олійник, І.О. Іртищева, М.С. Михайлов // Економічна та продовольча безпека України. – 2016. – Том 4. – Вип. 4. – С. 88-95. *Особистий внесок: проаналізовано та обґрунтовано фактори конкурентоспроможності.*

2. Михайлов М.С. Стратегічний менеджмент як ключова складова ефективної реалізації портової реформи / І.Г. Яковлева, М.С. Михайлов, Ю.Є. Барабанова // Вісник ХНАУ. Збірник наукових праць. Вип. 3. – Харків, ХНАУ. – 2017. – С. 390–399. *(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus)*. *Особистий внесок: окреслено та обґрунтовано особливості стратегічного менеджменту як ключової складової ефективної реалізації портової реформи.*

3. Михайлов М.С. Регіональні особливості та тенденції інвестиційно-інноваційного розвитку економіки в умовах перманентних кризових явищ / Д.Є. Нікон, М.С. Михайлов, І.В. Румянцев, О.В. Бурцев // Український журнал прикладної економіки. – 2017. – Т. 2. – № 3. – С. 132-141. *(журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних Index Copernicus, WorldCat, Google Scholar, Windows Live Academic, ResearchBible, Open Academic Journals Index, CiteFactor, InfoBase)*. *Особистий внесок: висвітлено регіональні особливості інвестиційно-інноваційного розвитку економіки.*

4. Михайлов М.С. Оцінка інвестиційного клімату міської агломерації / М.С. Михайлов, І.В. Сіренко, О.С. Назаров // Економічна та продовольча безпека. – 2017. – Том 5. Вип. 3-4. – С. 24-32. *Особистий внесок: розкрито особливості оцінки інвестиційного клімату.*

5. Михайлов М.С. Секторальний аналіз активізації регіонального економічного зростання / О.В. Гуріна, Д.Є. Нікон, М.С. Михайлов // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 4. – С. 82-88. *(журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних Index Copernicus, SIS, Google Scholar)*. *Особистий внесок: здійснено секторальний аналіз регіону.*

6. Михайлов М.С. Передумови та принципи формування моделі стратегічного управління економічним розвитком регіону / Л.П. Рогатіна, О.В. Гуріна, М.С. Михайлов // Агросвіт. – 2018. – № 4. – С. 41-46. *(журнал представлено у міжнародних наукометричних базах даних Index Copernicus, SIS, Google Scholar)*. *Особистий внесок: висвітлено передумови формування моделі стратегічного управління економічним розвитком регіону.*

7. Михайлов М.С. Економічна характеристика інноваційної системи: національні та регіональні особливості / М.С. Михайлов // Вісник ХНАУ. Збірник наукових праць. Вип. 1. – Харків, ХНАУ. – 2018. – С. 290–299. *(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus)*.

8. Михайлов М.С. Діагностика ефективності управління інноваційними процесами у контексті стратегічного розвитку / М.С. Михайлов // Вісник ХНАУ. Збірник наукових праць. Вип. 2. – Харків, ХНАУ. – 2018. – С. 60–69. *(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus)*.

Матеріали наукових конференцій:

9. Михайлов М.С. Роль та особливості антикризового управління / М.С. Михайлов // Прикладна економіка – від теорії до практики: Матеріали I Всеукр.

наук.-практ. конф. – Тернопіль, 15 жовтня 2015 р.: ТНЕУ, 2015. – С. 103-104.

10. Михайлов М.С. Стратегічні орієнтири формування регіональної логістичної системи / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.С. Михайлов // Логістичний менеджмент: проблеми та перспективи: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Умань, 17-18 листопада 2016 р. / Редкол.: Школьний О.О. (відп. ред.) там ін. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016. – С. 9-12. *Особистий внесок: розкрито особливості регіональної логістичної системи.*

11. Михайлов М.С. Антикризове управління підприємством: проблеми та шляхи вирішення / М. Михайлов, В. Білан // Прикладна економіка – від теорії до практики: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Тернопіль, 27 жовтня 2017 р. – Тернопіль: ФОП Осадча Ю.В., 2017. – С. 123-125. *Особистий внесок: узагальнено проблеми антикризового управління підприємством та сформулювало власне бачення їх вирішення.*

12. Михайлов М.С. Наукові підходи до управління в умовах кризи / М.С. Михайлов, В.В. Білан, В.Г. Шалімо // Міжнародна науково-практична конференція [Сучасні напрями розвитку ринкової економіки на засадах конкурентоспроможності, інноваційності та сталості], (6 квітня 2018 р., м. Запоріжжя). – Класичний приватний університет, 2018. – С. 11-13. *Особистий внесок: систематизовано наукові підходи до управління в умовах кризи та розкрито їх особливості.*

АНОТАЦІЯ

Михайлов М.С. Стратегічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2018.

Дисертація присвячена формулюванню концептуальних положень та розробка теоретичних і практичних основ обґрунтування сучасної моделі управління інноваційним розвитком регіону в умовах перманентних кризових явищ.

Виявлено, що інноваційний розвиток регіонів охоплює всі галузі виробництва і сфери життя. Для цього необхідно розробити відповідну стратегію. Мають бути створені законодавчі важелі впливу з боку держави на розвиток інноваційної діяльності як одного з пріоритетних напрямів регіонального розвитку. Стратегія інноваційного розвитку регіонів направлена на стимулювання інноваційної діяльності підприємств стратегічно важливих

На підставі проведених досліджень систематизовано показники інноваційного розвитку, які згруповано за ознаками умов та результатів інноваційного розвитку регіону, що створює можливості для їх порівняльної оцінки та визначення пріоритетних заходів стратегічного характеру.

Обґрунтовано систему відносних індикаторів оцінки окремих компонентів інноваційного потенціалу регіону, результативності та економічної ефективності інноваційного розвитку підприємств регіону та методичні підходи

до їх розрахунку.

За результатами комплексного аналізу інноваційного розвитку Миколаївської області визначено, що найбільш прийнятним способом досягнення інноваційних цілей регіону у стратегічній перспективі є вибір інноваційної стратегії, що поєднує інноваційне фокусування (виділення пріоритетних сфер інноваційного зростання) та поступовий перехід на власні НДДКР. Зважаючи на наявний економічний потенціал регіону, пріоритетними сферами інноваційного зростання на першому етапі реалізації стратегії можуть стати такі галузі: сфера логістики, діяльність портів та кораблебудування, туризм, сільське господарство.

Ключові слова: стратегічне управління, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, регіональний розвиток, інноваційне середовище, регіональне управління.

АННОТАЦІЯ

Михайлов М.С. Стратегическое управление инновационным развитием региона в условиях перманентных кризисных явлений - Квалификационная научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2018.

Диссертация посвящена формулировке концептуальных положений и разработка теоретических и практических основ обоснования современной модели управления инновационным развитием региона в условиях перманентных кризисных явлений.

Выявлено, что инновационное развитие регионов охватывает все отрасли производства и сферы жизни. Для этого необходимо разработать соответствующую стратегию. Должны быть созданы законодательные рычаги влияния со стороны государства на развитие инновационной деятельности как одного из приоритетных направлений регионального развития. Стратегия инновационного развития регионов направлена на стимулирование инновационной деятельности предприятий стратегически важных.

На основании проведенных исследований систематизированы показатели инновационного развития, которые сгруппированы по признакам условий и результатов инновационного развития региона, создает возможности для их сравнительной оценки и определения приоритетных мероприятий стратегического характера.

Проведенное исследование подтверждает, что Николаевский регион имеет большой потенциал для наращивания транзитных перевозок и повышения региональной конкурентоспособности. Дальнейшее развитие этого региона зависит от многих внешних и внутренних факторов, прежде всего, от дальнейшего развития событий на Востоке Украины, политической безопасности и стабильности, качества и темпов реформ в различных отраслях экономики и сфер деятельности, внутреннего потенциала и интеллектуальных

возможностей территории, уровню межрегионального и межгосударственного сотрудничества.

Исследовано состояние инновационной среды Николаевской области и вычислено его интегральный показатель по методу сравнительных преимуществ, на основании которого сделан вывод о том, что уровень развития инновационной среды в регионе выше среднего по Украине. Установлено, что сильными сторонами Николаевщины являются: доходность инновационной деятельности, относительно высокий индекс иностранных инвестиций в расчете на одного работающего, относительно высокая доля экономически активного населения, относительно высокий коэффициент концентрации научных учреждений и предприятий сферы услуг.

Обоснована система относительных индикаторов оценки отдельных компонент инновационного потенциала региона, результативности и экономической эффективности инновационного развития предприятий региона и методические подходы их расчета.

На основании проведенного исследования установлено, что в условиях перманентных кризисных явлений именно инновационная деятельность выступает действенным путем их преодоления. При этом, эффективность регионального управления является важной в условиях именно стратегического подхода к формированию и реализации приоритетов развития региона на основе инноваций, предусматривает формирование соответствующих стратегий и эффективных моделей их внедрения.

По результатам комплексного анализа инновационного развития Николаевской области определено, что наиболее приемлемым способом достижения инновационных целей региона в стратегической перспективе является выбор инновационной стратегии, сочетает инновационное фокусировки (выделение приоритетных сфер инновационного роста) и постепенный переход на собственные НИОКР. Учитывая имеющийся экономический потенциал региона, приоритетными сферами инновационного роста на первом этапе реализации стратегии могут стать следующие отрасли: сельское хозяйство, пищевая промышленность, машиностроение (в частности кораблестроения) и туризм.

Ключевые слова: стратегическое управление, инновационная деятельность, инновационное развитие, региональное развитие, инновационная среда, региональное управление.

SUMMARY

Mikhailov M.S. Strategic management of innovative development of the region in the conditions of permanent crisis phenomena - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.05 – Development of Productive Forces and Regional Economics. – Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa, 2018.

The dissertation is devoted to the formulation of conceptual positions and the development of theoretical and practical bases of the substantiation of the modern

model of management of innovative development of the region in the conditions of permanent crisis phenomena.

It was found that innovative development of the regions covers all branches of production and spheres of life. To do this, you need to develop an appropriate strategy. Legislative levers of state influence on the development of innovation activity should be created as one of the priority directions of regional development. The strategy of innovation development of the regions is aimed at stimulating the innovation activity of enterprises strategically important

Based on the conducted researches, indicators of innovation development are systematized, which are grouped according to the conditions of the region and the results of innovation development of the region, which creates opportunities for their comparative assessment and identification of priority strategic measures.

The system of relative indicators of evaluation of individual components of the region's innovation potential, efficiency and economic efficiency of innovation development of enterprises of the region and methodical approaches to their calculation are substantiated.

According to the results of the complex analysis of innovative development of Mykolaiv region, the most appropriate way to achieve the innovation goals of the region in the strategic perspective is to select an innovative strategy that combines innovative focusing (the allocation of priority areas of innovation growth) and a gradual transition to own R & D. Taking into account the existing economic potential of the region, the following areas can become priority areas of innovation growth at the first stage of strategy implementation: the sphere of logistics, the activity of ports and shipbuilding, tourism, agriculture.

Key words: strategic management, innovation activity, innovation development, regional development, innovation environment, regional management.

Підписано до друку 08.05.2018 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Друк офсетний. Ум.-друк. арк. 0,9. Зам. № 535.
Наклад 100 прим.

Надруковано з готових оригінал-макетів ФОП Попова Н.М., м. Одеса,
вул. Палубна, 9/4. Тел. 777-80-61